

Podelitev Preglovih nagrad in nazivov na Kemijskem inštitutu

10. junija so na Kemijskem inštitutu podelili naziv zaslužnega raziskovalca Kemijskega inštituta prof. dr. Venčeslavu Kaučiču in prof. dr. Borisu Orlu, Preglovo nagrado 2014 za izjemne dosežke pa prof. dr. Juriju Lahu.

Dogodek je bil v čast prof. dr. Romanu Jerali, ki mu je predsednik Borut Pahor letos marca podelil državno odlikovanje za zasluge pri uveljavljanju slovenske znanosti in visokega šolstva v mednarodnem prostoru.

Slavnostni govorec je bil mag. Vojmir Urlep, predsednik uprave Leka, prof. dr. Gregor Anderluh, dobitnik Preglove nagrade za izjemne dosežke v lanskem letu, pa je imel kratko znanstveno predavanje z naslovom: Laboratorij idej v kriznih časih.

Na dogodku so napovedali tudi obnovo prizidka Kemijskega inštituta. Projekt prenove prizidka bo v večjem delu (85 %) financirala Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev re-

Od leve proti desni: mag. Vojmir Urlep, prof. dr. Jurij Lah, prof. dr. Janko Jarnik in prof. dr. Gregor Anderluh

gionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete: Gospodarsko-razvojna infrastruktura, prednostne usmeritve: Izobraževalno-raziskovalna infrastruktura. Ostalih 15 % sredstev pa bo prispevala država Slovenija. Skupna vrednost investicije obnove prizidka presega 2 mio evrov.

S celovito obnovo obstoječega prizidka se bo dvignila tehnološka raven eksperimentalno-raziskovalnega dela. Poleg boljše organiziranosti in kakovosti laboratorijskega dela bo v obnovljenem prizidku mogoče posodobiti nekatere obstoječe preiskovalne in uvesti nekatere nove meto-

de, kar bo vplivalo na dvig kakovosti znanstvenoraziskovalnih dosežkov, izboljšalo podporno okolje za gospodarstvo ter s tem pripomoglo h konkurenčnejšemu gospodarstvu.

Obnovljeni prizidek bo omogočal ustrezno delovno okolje za izvajanje zahtevnejših preiskav za kemijsko industrijo. Pri obnovi bo upoštevan tudi energetski vidik, saj se bodo po obnovi zmanjšale energetske zahteve prizidka. Preglednejše delovno okolje bo hkrati prispevalo k večji varnosti zaposlenih v Laboratoriju za biotehnologijo – L12 in Laboratoriju za strukturo biomolekul – L14.

Obrazložitev nagrade in podeljenih nazivov:

Preglova nagrada Kemijskega inštituta za izjemne dosežke

Letošnji dobitnik Preglove nagrade Kemijskega inštituta za izjemne dosežke je **prof. dr. Jurij Lah s Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani**, in sicer za dosežke pri raziskavah fizikalne kemije raztopin bioloških makromolekul, ki predstavljajo pomemben prispevek k znanosti na tem področju. Pri svojem raziskovalnem delu se prof. Lah osredotoča na raziskave strukturnih sprememb proteinov in nukleinskih kislin, osnovnih gradnikov celic ter njihovega prepoznavanja

s strani drugih molekul. Pot do razumevanja teh procesov, ki jo pri tem uporablja, praviloma vodi preko ene od osrednjih fizikalnih teorij – termodinamike, ki omogoča povezavo strukturnih značilnosti molekul z njihovo biološko vlogo. Slednje je še posebej pomembno pri razumevanju in zdravljenju različnih bolezni na molekularnem nivoju. Originalnost raziskav prof. Laha, prepoznanih širom po svetu, je v uvedbi t. i. globalnega pristopa, s katerim teoretične oziroma modelne napovedi preverja z eksperimentalnimi termodinamskimi količinami.

Naziv zaslužni raziskovalec Kemijskega inštituta

Prof. dr. Venčeslav Kaučič je prejel naziv zaslužni raziskovalec Kemijskega inštituta na osnovi bogatega znanstvenoraziskovalnega opusa in znatnega doprinosa k ugledu inštituta. Na Kemijskem inštitutu deluje 28 let. Zadnjih 20 let je vodil Laboratorij za anorgansko kemijo in tehnologijo.

V Sloveniji in svetu se je uveljavil na področju sinteze in karakterizacije zeolitnih in drugih mikroporoznih in mezoporoznih materialov z raznolikimi uporabnimi

Zaslужni raziskovalec prof. dr. Venčeslav Kaučič in prof. dr. Janko Jamnik

lastnostmi, kot so okolju prijazni katalizatorji in materiali s selektivnimi sorpcijskimi lastnostmi za shranjevanje in ločevanje plinov.

Njegova dela so objavljena v več kot 160 znanstvenih člankih, s preko 1600 citacijami. Bil je mentor številnim doktorandom. Ves čas je tudi izjemno aktivno sodeloval s slovenskim gospodarstvom (Silkem, Salonit, Krka, Lek itd). Več kot 15 let je vodil raziskovalno-razvojno skupino v podjetju Silkem. V tem času so bili razviti nekateri novi produkti, ki so v redni proizvodnji (npr. sušena vodna stekla, surovine za proizvodnjo detergentov idr.).

Zelo aktivno je sodeloval in še sodeluje v številnih domačih in mednarodnih znanstvenih in strokovnih združenjih. Npr. 18 let je predsednik Slovenskega kemijskega društva. Bil je predsednik Znanstvenih svetov Kemijskega inštituta, slovenske Znanstvene fundacije in več strokovnih komisij in združenj. Je tudi izredni član Inženirske akademije Slovenije.

Za svoje znanstvenoraziskovalno delo je prejel številne nagrade in

priznanja (npr. državno nagrado za vrhunske dosežke v znanosti).

Prof. Boris Orel je prejel naziv zaslužni raziskovalec Kemijskega inštituta na osnovi bogatega znanstvenoraziskovalnega opusa

in znatnega doprinosa k ugledu inštituta. Na inštitutu deluje 48 let, zadnjih 20 let je vodil Laboratorij za spektroskopijo materialov.

V svetu je že dolgo znan kot vrhunski spektroskopist, kasneje pa se je izjemno uveljavil tudi na področju sinteze in karakterizacije novih materialov za uporabo v elektro- in gasokromnih napravah, premazih, elektrolitih ipd. Spada med najuspešnejše kemike v Sloveniji tako po številu (280) kot odmevnosti (preko 5000 citacij) znanstvenih publikacij.

Svoje znanje je zelo uspešno prenašal na mlajše sodelavce in v industrijo. Dolga leta je v okviru aplikativnih projektov sodeloval z več slovenskimi podjetji (Helios, Color ipd.), v zadnjih letih pa tudi z evropsko in svetovno industrijo. Sklenil je tudi neposredne pogodbe z industrijskimi giganti, kakršen je izraelski Brightsource.

Za svoje znanstvenoraziskovalno delo, izume in inovacije je prejel več pomembnih nagrad (npr. veliko Preglovo nagrado, Puhovo priznanje).

*Brigita Pirc,
Kemijski Inštitut, Ljubljana*

Zaslужni raziskovalec prof. dr. Boris Orel in prof. dr. Janko Jamnik